

problemes concrets del castellà. Un capítol de transició («Hacia una preocupació poética por la lengua») clou la primera part. La segona part correspon a l'època de la preocupació unamuniana del llenguatge com a fenomen humà abans que cap altra cosa. Hi ha hagut en ell un canvi de front: a l'«Unamuno, español moderno», que volia europeïtzar Espanya, ha succeït «nuestro Unamuno», que ara vol espanyolitzar Europa, que fa professió d'*africanisme*. I això té una projecció en l'aspecte lingüístic: ja no interessa la llengua pel seu costat social pràctic, sinó que l'individualisme irracional marcarà la pauta per a la revolució lingüística; a més, «si Àfrica comença als Pirineus», la llengua castellana ha d'ésser africana, és a dir, apassionada i angoixosa. Per aquest camí, després dels capítols de preparació, sobre *nuestro Unamuno* i el mètode de la passió, la realitat i el seu coneixement, i el problema de la comunicació, arribem al capítol IV: «Teoria poético-agónica del lenguaje». Hi són tractats veritables epígrafs d'una lingüística teòrica, d'una gramàtica general, d'una estilística lingüística: entre altres: la imaginació, metàfora i paradoxa, solitud, diàleg i monòleg, el crit, naturalitat i èmfasi, sinceritat, la funció de l'escriptor.

Ambdós llibres són d'un gran interès per al coneixement d'aquell gran turmentat que fou Miguel de Unamuno, i es complementen l'un a l'altre.—A. M. BADIA I MARGARIT.

Record d'Amado Alonso.—La mort d'Amado Alonso, el 26 de maig de 1952, marca una pèrdua irreparable en el cens, mai no prou abundós, dels conreadors de lingüística, filologia, estilística i crítica literària espanyoles. Havia nascut l'any 1897. En el cas d'Amado Alonso hom pot adonar-se, una vegada més, de la influència que els factors exteriors exerceixen damunt la vida dels homes. La seva orientació inicial (deixeble de Menéndez Pidal, pensionat a estudiar fonètica a Hamburg, col·laborador del qüestionari de l'atlas lingüístic peninsular, autor de *La subgrupación románica del catalán*, etc.) fou rectificada per les conseqüències de la seva instal·lació, que semblava definitiva, a Buenos Aires. Allí, bé que sempre continuà fidel, d'una manera o altra, a la seva trajectòria inicial (pensem en els seus estudis sobre la geografia de $r = l$, els *Problemas de dialectología hispanoamericana*), es veié obligat a compartir-la amb altres interessos lingüístics i culturals; com ha dit Alfonso Reyes, allí Amado Alonso havia de passar a les «energies subjectives» de la llengua (contribucions a la filosofia del llenguatge, el pròleg al llibre clàssic de Saussure, la col·lecció d'estudis estilístics, etc.), alhora que duia una gran campanya sobre el problema del castellà a Amèrica. De la conjunció de tots aquests factors de la seva formació sorgiren alguns dels seus treballs més remarcables, com el del diminutiu, el de l'article, i els estudis preparatoris del seu gran llibre d'història de la pronunciació del castellà. Malauradament, aquest llibre (el seu volum primer, car la resta segueix en preparació per Rafael Lapesa) ja fou de publicació pòstuma. I, malgrat que havia estat concebut a l'Argentina, pertany a la darrera etapa geogràfica (Harvard University) de la vida d'Amado Alonso. Però el millor de la seva vida, en tots sentits, fou fet a l'Argentina. L'escola que aconseguí de fundar-hi, tan eficient i tan digna, el retrata d'una manera perfecta. I la publicació que se'n despenya, la «Revista de Filología Hispánica» (1939-1946), continuada després a Mèxic («Nueva Revista de Filología Hispánica»), és tinguda com una de les revistes més acurades i més solvents. Bé que no d'una manera sistemàtica ni constant, Amado Alonso s'ocupà diverses vegades del català; en aquest terreny, i superant el to polèmic del vell treball de 1926 (suara alludit), publicà a la «Miscel·lània Fabra» una de les

5. Vers la fi del capítol, llegim: «En cuanto al lenguaje, seguirá ocupando un lugar de importancia en su obra. Pero ya no se enfrentará Unamuno al problema de la lengua práctica. Ya no será cuestión de buscar la forma adecuada al pensamiento y al ritmo de la vida nacional. Ahora hablará Unamuno del lenguaje en cuanto poético o universal. Nos hablará de la expresión de lo espiritual íntimo. Irá hacia lo concreto por excelencia, hacia lo personal único; hacia lo inefable» (pàg. 71).

seves millors contribucions, on establí les relacions de les llengües romàniques occidentals des de Valònia a Lusitània, en les quals el francès (sobretot) i també el castellà (bé que amb menys de força) són les llengües d'excepció dins la gran «família romànica» que comprèn, és clar, la nostra llengua catalana.—A. M. BADIA I MARGARIT.

Record de William James Entwistle.—William James Entwistle, nat l'any 1896, mort el 1952, pertanyia a aquella llei d'erudits que són capaços de treballar bé en camps molt heterogenis. Són relíquies de la vella època (conservada encara, almenys en part, a Alemanya), en què el concepte de *filologia romànica* comprenia les matèries que avui, més o menys subdividides, són agrupades gairebé pertot arreu entorn de *lingüística* i *literatura*. És el tribut forçós als progressos de la ciència, cada vegada més especialitzada. Però, per això mateix, l'exemple d'aquells qui poden sostreure's a l'inevitable és senzillament reconfortant. W. J. Entwistle ha d'ésser recordat ací per tres aspectes importants de la seva obra científica: el lingüístic, el literari i el folklòric-literari. En tots tres féu aportacions remarcables, que esmentarem succintament. En el camp lingüístic, recordem el seu valuós llibre *The Spanish Language, together with Portuguese, Catalan and Basque* (1936), que és un dels primers instruments per a la formació dels hispanistes de parla anglesa. Com el seu títol indica, les diverses llengües de la Península Ibèrica hi són tractades segons llurs realitats objectives; bé que amb aquest llibre el seu autor no es proposava d'ésser original, hom s'adona aviat de la seva agudesa i del seu esperit crític. En el camp de les recerques literàries, cal esmentar *The Arthurian legend in the literatures of the Spanish Peninsula* (1925), obra que encara conserva el seu valor, malgrat el temps transcorregut (sobretot després de la seva refosa de 1942), i les *Observacions sobre la dedicatòria i primera part del «Tirant lo Blanch»* (1927), intuïció d'un fet històric (el viatge de Joanot Martorell a Anglaterra) que després fou demostrat documentalment. En el camp folklòric-literari, el nom de W. J. Entwistle va unit al d'investigacions importants sobre la cançó popular: el seu llibre *European Balladry* (1939) és considerat per molts com la seva obra més important. Si tenim en compte que en el darrer grup dedicà atenció especial a diverses cançons catalanes (com *La Dama d'Aragó*, i d'altres), veurem que, en cadascuna de les seves orientacions, William James Entwistle sabé valorar amb mesura justa la llengua i la literatura del nostre país.—A. M. BADIA I MARGARIT.

Record de nou escriptors catalans desapareguts.—Aquests darrers anys han traspasat una sèrie d'escriptors nostres que, nascuts vers els anys 80, iniciaren llur carrera literària en la primera dècada del segle. Tots ells es veieren abocats a unes mateixes crisis estètiques, ideològiques i socials. Uns pocs, dirigits per Eugeni d'Ors i Josep Carner; les resolgueren tot iniciant el poderós moviment de cultura que ha informat la Catalunya moderna; d'altres, més o menys sensibles als nous corrents, prosseguiren esquemes més lligats als pròpiament vuitcentistes.

Josep Pous i Pagès nasqué a Figueres l'any 1873. Fill d'un propietari i metge d'Avinyonet, començà els estudis de Medicina a la Universitat de Barcelona, els quals, però, abandonà ben aviat per tal de lliurar-se al conreu de la literatura. Als vint-i-nou anys estrenà la seva primera peça dramàtica: *Sol ixent*. Un any després publicà la seva primera novel·la: *Per la vida*. Més endavant, el 1905, en fundar-se «El Poble Català», començà a publicar-hi articles fins a esdevenir-ne redactor. Menà, des del teatre, la novel·la i la premsa, una noble campanya d'agitació d'idees. Un seu article li valgué un procés i una condemna de sis mesos, que una amnistia general reduí a un. Fruit d'aquesta experiència fou un llibre prou interessant de memòries: *De l'ergàstula* (1909). De fet, la seva producció novel·lesca s'estén de 1903 a 1914, i comprèn obres tan remarcables com *Quan es fa nosa* (1904), *Revolta* (1906) i, sobretot, *La vida i la mort d'en*